

ภาคผนวก ก

สาระแห่งการเรียนรู้ในเทคโนโลยีสื่อประสมสอนเพลงไทยเดิมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ภาคผนวก ก

สาระแห่งการเรียนรู้ในเทคโนโลยีสื่อประสมสอนเพลงไทยเดิมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

บทที่ 1 : ความรู้เกี่ยวกับเพลงไทยเดิม

1.1 ความหมายของเพลงไทยเดิม เพลงไทยเดิม หมายถึง เพลงไทยเดิมที่แต่งขึ้นตามหลักของดนตรีไทย มีลีลาในการบรรเลงและการขับร้องแบบไทยโดยเฉพาะ คือ

1.1.1 เวลาร้องมักจะมีเสียงอื่น ซึ่งเป็นการเปล่งเสียงเป็นทำนองสูงต่ำเกล้าให้เข้ากับทำนองของดนตรีโดยไม่มีเนื้อร้องหรือถ้อยคำบรรจุในเสียงนั้น ซึ่งช่วยให้เกิดความไพเราะ และช่วยให้เนื้อร้องชัดเจนขึ้นตามแบบฉบับของดนตรีไทย

1.1.2 ใช้เครื่องดนตรีไทยบรรเลงประกอบซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาติไทย

1.2 ประเภทของเพลงไทยเดิม เพลงไทยเดิมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 เพลงบรรเลงล้วนๆ หมายถึง เพลงที่ใช้ดนตรีบรรเลงล้วนๆ เช่น เพลงเรื่อง เพลงหน้าพาทย์ เพลงโหมโรง เพลงหางเครื่อง เป็นต้น

1.2.2 เพลงที่มีการขับร้องประกอบ หมายถึง เพลงที่มีการบรรเลง และขับร้องอยู่ในเพลงๆเดียวกันเช่น เพลงเถา เพลงตับ เพลงสามชั้น สองชั้น และเพลงชั้นเดียว เป็นต้น

1.3 ประเภทของการขับร้อง การขับร้องเพลงไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.3.1 การขับร้องอิสระ เป็นการขับร้องตามลำพังของผู้ขับร้อง ร้องเพราะอยากจะร้อง ไม่ต้องมีกฎเกณฑ์อะไร ไม่ต้องคำนึงถึงเสียงร้องของคนอื่น ไม่ต้องคำนึงถึงเสียงดนตรี การร้องเพลงประเภทนี้ไม่ต้องใช้ดนตรีประกอบ จะร้องผิดทำนอง ผิดจังหวะไปบ้างก็ไม่เป็นไร เมื่อผู้ร้องพอใจที่จะร้อง ร้องแล้วมีความสุข มีความสบายใจก็ร้องไปตามใจชอบ นับว่าเป็นวิธีร้องเพลงที่ง่ายที่สุด

1.3.2 การขับร้องประกอบดนตรี เป็นการขับร้องที่ยึดเสียงเครื่องดนตรีเป็นหลักการร้องเพลงกับวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย หรือวงมโหรีหรือเครื่องดนตรีที่มีทำนองขึ้นใดขึ้นหนึ่งต้องเทียบเสียงให้ตรงกับเสียงดนตรีเสียก่อนจึงจะร้องเข้ากับดนตรีได้ มี 3 วิธี คือ 1) ร้องรับหรือร้องส่ง คือ การร้องเพลงจบท่อนแล้วมีดนตรีรับตามทำนองของท่อนนั้นอีกครั้งหนึ่ง 2) ร้องสอดดนตรี คือ การร้องเพลงที่ใช้ดนตรีสอดแทรกแบบล้อเสียงตามกันและล้อเสียงต่างกันอย่างเดียวกับการบรรเลงเพลงที่มีลูกล่อลูกขัด 3) ร้องคลอดนตรี คือ การร้องเพลงตามทำนองไปพร้อมๆ กับเสียงดนตรี

1.4 ประเภทของจังหวะ การขับร้องเพลงไทยเดิมนิยมใช้จังหวะกำกับจังหวะ ผู้ร้องต้องร้องให้ถูกต้องตามจังหวะ ขณะร้องต้องฟังเสียงฉิ่งที่กำกับเพื่อให้ร้องได้ถูกต้อง จังหวะของเพลงไทยเดิมแบ่งได้ดังนี้

1.4.1 เพลงชั้นเดียว เป็นเพลงที่มีจังหวะเร็ว เพลงสองชั้น เป็นเพลงที่มีจังหวะปานกลาง และเพลงสามชั้น เป็นเพลงที่มีจังหวะช้า

1.4.2 แผนภูมิเปรียบเทียบอัตราจังหวะของเพลงไทยเดิม

รายละเอียดของแผนภูมิจังหวะ อยู่ในภาคผนวก ก

บทที่ 2 : หลักเบื้องต้นในการขับร้องเพลงไทยเดิม

หลักเบื้องต้นในการขับร้องเพลงไทยเดิมสรุปได้ดังนี้

2.1 มารยาทในการขับร้องเพลงไทย

2.1.1 ผู้ร้องเพลงไทยต้องนั่งพับเพียบ มือทั้งสองประสานอยู่บนตัก

2.1.2 ลำตัวต้องตั้งตรง มีสมาธิ อยู่ในอาการสำรวม

2.2 ถ้อยคำ และการเปล่งเสียง ผู้ขับร้องต้องออกเสียงให้ชัดเจนตามบทประพันธ์ที่นำมาเป็นบทร้อง และเปล่งเสียงจากลำคอทรวงอก ท้อง และนาสิกได้ถูกต้อง คือ

2.2.1 ผู้ขับร้องต้องเน้นถ้อยคำได้เหมาะสมและบรรจงกล่าวคำร้องได้อย่างประณีตแบ่งถ้อยคำได้ถูกต้องตามวรรคตอนของบทประพันธ์ ต้องระมัดระวังการออกเสียงตัว ร ล การออกเสียงคำควบกล้ำ

2.2.2 ผู้ขับร้องต้อง เปล่งเสียงร้องให้เต็มเสียง ใช้เสียงหนักเบาตามอารมณ์เพลง และต้องรักษาระดับเสียงตามเสียงดนตรีอย่างสม่ำเสมอ

2.3 การเอื้อนเสียงและการหายใจ

2.3.1 การเอื้อน คือการออกเสียงไปตามทำนองและจังหวะของเพลงโดย ไม่มีคำร้อง เสียงเอื้อนเป็นเสียงที่ผ่านมาจากลำคอโดยตรง เสียงที่ใช้มากในการขับร้องเพลงไทยเดิม ได้แก่ เสียงเออและเออ

2.3.2 การหายใจ ผู้ขับร้องจะต้องฝึกหายใจให้ถูกจังหวะ รู้จักผ่อน และถอนลมหายใจให้ถูกต้อง เมื่อหมดวรรคตอนของบทร้อง ต้องกักลมหายใจไว้แล้วค่อยๆผ่อน ถ้าสามารถกักลมหายใจได้นานๆ จะช่วยให้เอื้อนหรือเปล่งเสียงได้ยาวๆ ถ้าหายใจผิดจังหวะ จะทำให้เสียงร้องหรือทำนองที่ควรจะต้องเนื่องกันขาดหายหรือห้วนไป ทำให้เพลงขาดความไพเราะนุ่มนวล

2.4 เพลงแขกบรเทศ

2.4.1 เนื้อร้องและทำนอง ผู้ขับร้องจะต้องร้องเพลงให้ถูกต้องตามระดับเสียงของเพลงและเนื้อเพลงนั้นๆ ซึ่งเนื้อเพลงเป็นองค์ประกอบสำคัญของเพลงเพราะจะบอกถึงรายละเอียดของเพลงว่า ผู้แต่งเพลงต้องการสื่อความหมายอะไรในบทเพลง ดังนั้นผู้ขับร้องจะต้องร้องเพลงให้ครบทุกตัวอักษรที่ผู้แต่งได้แต่งไว้เพื่อรักษาเนื้อหาและความหมายของเพลงนั้น

2.4.2 วิธีฝึกร้องเพลงแขกбрเทศ

1) อ่านบทเพลงให้เข้าใจ เนื้อหาของเพลง เพื่อจะได้สร้างอารมณ์เพลง ฝึกออกเสียงอักขระ ตัว ร ล และตัวควบกล้ำให้ชัดเจน เช่น คำว่า สรรพมงคล อารักษ์ รักษา ปราณี คุ่มครอง โดยฝึกให้คล่อง

2) ฟังเพลงแขกбрเทศ 1 เที้ยว พร้อมดูเนื้อเพลงแขกбрเทศประกอบ เที้ยวที่ 2 ฝึกเกาะจังหวะตามเพลง เที้ยวที่ 3 นักเรียนร้องคลอไปพร้อมกับเสียงเพลง และฝึกร้องเฉพาะตรงการเอื้อนออกเสียงให้ถูกต้องตามจังหวะ และทำนอง

เพลงแขกбрเทศ

พุทธานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลน้อยใหญ่
เทวอารักษ์ทั่วไป	ขอให้เป็สุขสวัสดิ
ธรรมานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลเสริมศรี
เทพช่วยรักษาปราณี	ให้สุขสวัสดิทั่วกัน
สังฆานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลแม่นมั่น
เทเวศร์คุ่มครองป้องกัน	สุขสวัสดิศรรพ์ทั่วไป

ประวัติของเพลงแขกбрเทศ

โดยปกติเป็นเพลงที่นิยมขับร้องและบรรเลง ติดต่อกับเพลงเชิดจีน และในอัตราจังหวะ 2 ชั้น มักนิยมนำไปบรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร หรือการรำอวยพร สำหรับในบทร้องสองชั้นที่นำมาให้นักเรียนได้ฝึกขับร้องนี้ เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 จากบทละครเรื่องพระร่วง

ความหมายของเพลงแขกбрเทศ

เพลงแขกбрเทศ มีความหมายถึงอานุภาพของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่จะอำนวยอวยพรให้เกิดมงคลและความสุขแก่ผู้คนโดยทั่วไป นิยมใช้บรรเลงในงานมงคลทั่วไป